Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény Tárgy: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet és az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK tanácsi rendelet módosításáról”

COM(2004) 830 final – 2004/0284 (COD)

(2006/C 24/09)

2005. január 14-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 251. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció a véleményét 2005. szeptember 5-én elfogadta. (Előadó: José Isaías RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2005. szeptember 28–29-én tartott 420. plenáris ülésen (a szeptember 28-i ülésnapon) 171 szavazattal 0 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. **Bevezetés**

1.1. A szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK és 574/72/EGK tanácsi rendeleteket jóváhagyásuk óta számos alkalommal módosították, hogy kövessék az általuk szabályozott rendszereket és ellátásokat érintő változásokat.

1.2. Alapjában véve ez azt jelenti, hogy a rendeleteket a tagállamokban születő jogszabály-módosítások, valamint az Európai Bíróság által hozott döntések fényében kiigazították. Ezért az EGSZB elé véleményezésre beterjesztett rendeletjavaslat célja, hogy tükrözze elsősorban az új tagállamok nemzeti jogszabályainak változásait, valamint hogy a külföldi tartózkodás esetén nyújtott egészségügyi ellátásokra vonatkozóan bevezetett eljárások egyszerűsítését teljessé tegye azáltal, hogy a módosítást kiterjeszti a munkahelyi balesetek és a foglalkozási megbetegedések esetén igényelhető ellátásra vonatkozó eljárásokra is.

1.3. Mindkét rendeletet legutóbb a 631/2004 ([1]) sz. rendelettel módosították, amely a másik tagállamban nyújtott egészségügyi ellátásokra vonatkozó eljárásokkal kapcsolatban bevezette a korábban említett módosításokat. Az EGSZB véleményt ([2]) alkotott a rendeletjavaslattal kapcsolatban.

1.4. Az Európai Unió tagállamai szociális biztonsági rendszereinek összehangolása terén végbement legjelentősebb változást azonban az Európai Parlament és a Tanács 883/2004 sz. rendelete ([3]) hozta meg, amely hat évig tartó uniós jogalkotási eljárás után jelent meg az Európai Unió Hivatalos Lapjában. Ez a rendelet, amely az 1408/71 sz. rendelet helyébe lép, azonban még nem lépett életbe, mivel végrehajtási rendelete, amely pedig a jelenlegi 574/72 sz. rendelet helyébe lép, még jóváhagyásra vár.

A szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról szóló rendelettel kapcsolatban az EGSZB az Európai Bizottság által előterjesztett javaslatról is véleményt alkotott ([4]).

2. **A javaslat tartalma**

2.1. A javaslat két rendelet módosítását jelenti. Az egyik az 1408/71 számú, a másik az ennek végrehajtási eljárásáról szóló 574/72 sz. rendelet. A két módosítás egymástól független, mivel – mint azt már az 1.2. pontban említettük – eltérő jogi szempontokon alapulnak.

2.1.1. Az 1408/71 sz. rendelet módosításai annak több mellékletét érintik. Ezek az egyes tagállamokban fennálló különleges helyzeteket írják le, és ez kifejezetten szükséges ahhoz, hogy a polgárok valóban élvezhessék az azok által biztosított előnyöket.

2.1.2. Az 574/72 sz. rendelet esetében a módosítások célja a szöveg egyszerűsítése és munkahelyi baleset, illetve foglalkozási megbetegedések esetén egy másik tagállamban igényelhető ellátásra vonatkozó jelenlegi adminisztratív feladatok csökkentése oly módon, hogy ezekre is a 631/2004 sz. rendeletben előírt, az általános egészségügyi ellátásra vonatkozó eljárásokat egyszerűsítő kritériumokat alkalmazzák.

([1]) HL L 100, 06.04.04

([2]) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat a szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról szóló tanácsi (EK) rendeletre” (Előadó: J. I. Rodríguez García-Caro – HL C 75, 2000.3.15.)

([3]) HL L 166, 2004.4.30.

([4]) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet és az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK tanácsi rendelet módosításáról”, a jogosultságok összehangolása és az eljárások egyszerűsítése tekintetében. Előadó: Peter Boldt – HL C 32, 2004.2.05.

3. **Általános észrevételek**

3.1. Az EGSZB egyetért a javaslat tartalmával, mivel meglátása szerint az az Unióban alkalmazott szociális biztonsági rendszerek jobb összehangolását célzó eljárások további javítását és egyszerűsítését szolgálja. Az EGSZB üdvözöl minden olyan módosítást, amely az uniós polgárok javát szolgálja, és amely javítja a nemzeti közigazgatásokkal fenntartott kapcsolatukat.

3.2. Az EGSZB emellett azért is kedvezően fogadta a rendeletjavaslatot, mert az kifejezetten ösztönzi az Európai Unió eredeti alapját képező négy szabadságjog egyikét, nevezetesen a munkaerő szabad mozgását, valamint e szabadság kiterjesztése révén voltaképpen a jelenlegi rendelkezések által érintett személyek szabad mozgását is. Az EGSZB ezért ismételten kéri, hogy a különböző uniós és nemzeti testületek tegyenek lépéseket a személyek az Unió határain belüli valóban szabad mozgását garantáló térség, valamint a valóságos szociális jogok megteremtése érdekében. Az EGSZB üdvözli a javaslat tartalmát, mivel az új elemmel gazdagítja a polgárok egyik alapvető jogának védelmét.

3.3. A hosszú ideig tartó együttdöntési eljárás során jelentősen megváltozhat a javaslatok tartalma. Az EGSZB a két rendelet részleges módosítását célzó javaslatról szóló korábbi véleményében ([5]) már kifejtette álláspontját, mely szerint valós idejű részvételre és véleménynyilvánításra van szükség, különösen akkor, amikor ehhez hasonló, a szociális-munkaügyi rendelkezések változtatásával kapcsolatos javaslatokról van szó. Ezt egy későbbi véleményben is megerősítette ([6]), amelyben kérte, hogy a döntéshozatali folyamat során véleményt nyilváníthasson a szövegek módosítására vonatkozó bármiféle javaslatról. Ezzel kapcsolatban az EGSZB megismétli, hogy figyelembe kell venni az ilyen típusú eljárásokban játszott szerepét.

3.4. A 3.3. pontban vázolt helyzet a szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról szóló 883/2004 sz. rendelet ([7]) jóváhagyása és közzététele révén még nyilvánvalóbbá vált. Az ezzel kapcsolatban kiadott véleményben ([8]) az EGSZB kifejtette, hogy nyomon kell követni a javaslat fejleményeit, mivel az igen komplikált, és mivel a jogalkotási eljárás során számos módosítás várható. Négy évvel a vélemény kiadása után jóváhagyták a rendeletet anélkül, hogy újból kikérték volna az EGSZB véleményét.

Az ilyen típusú rendeleteknek, valamint annak a rendkívüli jelentőségére való tekintettel, s hogy a megfelelő időben kifejthesse a véleményét, az EGSZB a konzultációs eljárást kiigazítását kéri annak érdekében, hogy hatékonyabban érvényesüljön a szervezett civil társadalomnak az Unió jogalkotási folyamatában betöltött szerepe.

Ugyanakkor az EGSZB úgy véli, a korábban említett véleményében kifejtett álláspontjának értelmezése céljából saját kezdeményezésű véleményt kell kidolgozni a majd az 1408/71 sz. rendelet helyébe lépő új, a szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról szóló 883/2004 sz. rendelettel kapcsolatban.

3.5. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy „A migráns munkavállalók szociális biztonsága” konzultatív bizottság tanácsadó szerepéről az 1408/71 sz. rendeletben – az V. címben – foglaltakat pontosan be kell tartani. Ez az elsősorban a szakszervezetek és a munkaadók képviselőiből álló bizottság a társadalmi-gazdasági szereplők közvetlen fóruma, amelyen keresztül vélemények vagy javaslatok formájában megoszthatják az intézményekkel a szociális biztonságot érintő kérdésekben bevezetendő közösségi szintű módosításokról vallott nézeteiket.

3.6. A 883/2004 sz. rendelet 90. cikke meghatározott feltételek kivételével hatályon kívül helyezi az 1408/71 sz. rendeletet, a 91. cikk pedig úgy rendelkezik, hogy a rendelet a közzétételt követő huszadik napon lép életbe. Az utóbbi cikk második bekezdése azonban jelzi, hogy a rendelet annak végrehajtási rendelete életbe lépésétől kezdődően hatályos.

Ezért, valamint a „2006: A Munkavállalók Mobilitásának Európai Éve” közeledtére tekintettel az EGSZB sürgeti az uniós és nemzeti intézményeket, hogy az új végrehajtási rendelet kidolgozási és jóváhagyási eljárását a lehető leggyorsabban és leghatékonyabban folytassák le annak érdekében, hogy minél hamarabb teljes körűen életbe léphessen az összehangolást szolgáló új rendelet, és minél előbb átvehesse a jelenleg érvényes 1408/71 sz. komplikált rendelet helyét.

4. **Konkrét észrevételek**

4.1. A Tanács 1408/71 sz., a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló rendelete.

4.1.1. A javaslat 1. cikke a rendelet I., II., IIa, III., IV. és VI. mellékleteit módosítja.

([5]) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet és az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK tanácsi rendelet módosításáról”. (Előadó: J. I. Rodríguez García-Caro – HL C 367, 2000.12.20.)

([6]) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet és az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK tanácsi rendelet módosításáról”, a jogosultságok összehangolása és az eljárások egyszerűsítése tekintetében. Előadó: Peter Boldt – HL C 32, 2004.2.05.

([7]) HL L 166, 2004.4.30.

([8]) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Javaslat a szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról szóló tanácsi (EK) rendeletre” (Előadó: J. I. Rodríguez García-Caro – HL C 75, 2000.3.15.)

4.1.2. A szlovákiai jogszabályváltozások beépítése érdekében módosítja az I. melléklet II. szakaszát, amely a rendelet személyes dimenziójáról, azaz a „családtag” fogalmának meghatározásáról szól.

4.1.3. A francia jogszabályok változásaival kapcsolatban módosítja a II. melléklet I. szakaszát, amely a rendelet hatálya alá nem tartozó önálló vállalkozókra vonatkozó speciális rendelkezésekről szól.

4.1.4. Az észt, lett és lengyel jogszabályok változásai miatt módosítja a II. melléklet II. szakaszát, amely a rendelet alkalmazási körébe nem tartozó különleges szülési és örökbefogadási támogatásokat érinti. Ennek a mellékletnek a Luxemburgot érintő szakaszát is módosítják az Európai Bíróság egyik döntésének következményeképpen, amely szerint a különleges szülési vagy örökbefogadási támogatások a továbbiakban nem tekinthetők a rendelet hatálya alól kizárt támogatásnak, hanem azokat átvihető családi ellátásnak kell tekinteni.

4.1.5. Mivel Németországban, Szlovákiában, Lettországban és Lengyelországban többször aktualizálták és kiigazították a jogszabályokat, az Európai Bizottság módosítást javasol a rendelet IIa, a nem járulékalapú különleges ellátásokra vonatkozó mellékletéhez is.

4.1.6. A felesleges pontok elhagyása és következésképpen a tartalom egyszerűsítése érdekében módosítanák III. melléklet A részét, amely a szociális biztonsági megállapodások a rendelet által eltörölt, mégis hatályban lévő rendelkezéseiről szól.

Ugyanezzel a szándékkal módosítják a III. melléklet B részét, amely a szociális biztonsági megállapodások azon rendelkezéseit sorolja fel, amelyek nem vonatkoznak a rendelet hatálya alá tartozó valamennyi személyre. A fennmaradó bejegyzéseket újra kívánják számozni, és be akarják vonni azokat a kétoldalú egyezményeket, illetve megállapodásokat, amelyek a rendelkezéseik alapján a mellékletben megemlítésre kerülhetnek.

4.1.7. Annak érdekében, hogy bekerüljenek a cseh jogszabályokba, módosítják a IV. melléklet A részét is, amely azokat a nemzeti jogszabályokat tartalmazza, amelyek szerint a rokkantsági ellátások összege független a biztosítási idő tartamától.

Ugyanezen okból – ez esetben Csehországra és Észtországra tekintettel – módosítják a IV. melléklet C részét, amely azon esetekről szól, amikor az ellátások kettős kiszámításáról le lehet mondani, mivel az sosem vezet magasabb eredményhez.

A szlovákiai jogszabályok változása miatt módosítanák a IV. melléklet D részét, amely azokra az ellátásokra vagy megállapodásokra vonatkozik, amikor ugyanazon ellátások két vagy több tagállamban halmozódnak.

4.1.8. Az egyes tagállamok jogszabályainak alkalmazására vonatkozó különös szabályokat megállapító VI. mellékletet a hollandiai jogszabályváltozások fényében kívánják módosítani.

4.1.9. Az 1408/71 sz. rendelethez csatolt mellékleteket érintő módosításoknak számos olyan rendeltetése van, amelyet az EGSZB ki szeretne emelni.

Először is hangsúlyozzuk, hogy a módosítások a szöveget jelentősen leegyszerűsítik, miáltal az könnyebben alkalmazható és érthetőbb lesz. Ebben az értelemben a szociális biztonsági rendszerek összehangolásáról szóló 883/2004 sz. rendelet nyomában halad, melynek célja a koordináció egyszerűsítése és korszerűsítése volt, szem előtt tartva azonban a szociális biztonsággal kapcsolatos nemzeti jogszabályokat. Ezért az EGSZB egyetért a módosításokkal.

Másodszor kitűnik, hogy egyes nemzeti jogszabályok révén új támogatásokat vezettek be meghatározott esetekre, ami a szociális rendelkezések javulásáról árulkodik az érintett tagállamokban. Ezzel kapcsolatban az EGSZB megelégedettségét fejezi ki annak láttán, hogy több tagállam előrelépéseket tett a szociális jogok terén, sajnálatát fejezi ki azonban amiatt, hogy a legutóbbi bővítés alkalmával csatlakozott tagállamok polgárai előtt továbbra is sajátos adminisztratív akadályok állnak.

4.1.10. Végül az EGSZB úgy véli, hogy a II. melléklet II. szakaszát el kellene hagyni. A tagállamoknak figyelembe kellene vennie az Európai Bíróságnak a szülési és örökbefogadási támogatásokkal kapcsolatban hozott döntését, mely szerint ezek nem különleges támogatásnak, hanem családi ellátásnak minősülnek, következésképpen átvihetők. Jó volna, ha a tagállamok elfogadnák ezt a jogi helyzetet, mielőtt még az Európai Bíróság ítéletek révén teljes körűen kötelezővé teszi azt az egész Unió területén.

4.2. Az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK tanácsi rendelet.

4.2.1. A javaslat 2. cikke a rendelet négy cikkének módosítását szorgalmazza; ezek mind a munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés esetén igényelt ellátásra vonatkoznak.

4.2.2. A 60. cikk (5) és (6) bekezdését, amelyek a nem illetékes tagállamon kívüli tagállam területén való tartózkodás esetén nyújtott természetbeni ellátásokról szólnak, el kívánják hagyni. Emellett olyan értesítési kötelezettségeket is elhagynak, amelyeket a gyakorlatban nem alkalmaztak.

Az EGSZB egyetért minden olyan intézkedéssel, amely az egyszerűsítést és a felesleges bürokrácia megszüntetését célozza.

4.2.3. A 62. cikk (természetbeni ellátások az illetékes államon kívüli tagállam területén való tartózkodás esetén) szövegét is mással helyettesítik. Az európai egészségbiztosítási kártya bevezetésével megszűnnek a szükségtelen intézkedések, amelyeket minden esetben a tagállamok illetékes intézményei, és nem az érintett személy végez el, így a cikk szövegét kiigazítják, hogy az azonos maradjon a 21. cikknek a 631/2004 sz. rendelet által módosított szövegével.

Az EGSZB támogat minden olyan módosítást, amely révén a polgárok könnyebben hozzájutnak azokhoz az ellátásokhoz, amelyekre jogosultak.

4.2.4. Módosítják a 63. cikk (2) bekezdését, amely a tartózkodási helyet változtató, illetve tartózkodási helyükre visszatérő munkavállalók, valamint az egészségügyi ellátásban való részesülés céljából engedéllyel másik tagállamba költöző munkavállalók természetbeni ellátásáról szól. A módosítás oka a cikkben a 60. cikk (5) és (6) bekezdésére tett utalás, amelyeket a rendeletjavaslat eltöröl.

4.2.5. Módosul a 66. cikk a baleset vagy megbetegedés foglalkozási jellegével kapcsolatos vitákról szóló első bekezdése is: törlik belőle a rendelet 20. cikkére történő utalást, mivel ezt a 631/2004 sz. rendelet már törölte.

4.2.6. Az EGSZB támogatja az összes javasolt módosítást, mivel azok javítják a rendeletet, azaz egyszerűsítik annak tartalmát, és csökkentik a bürokráciát, mivel a módosítások révén a polgárok könnyebben kapcsolatba léphetnek a közigazgatási szervekkel.

5. **Következtetések**

5.1. Az EGSZB a jelen véleményben megfogalmazott észrevételek mellett általánosságban üdvözli a rendeletjavaslatot. Úgy véljük, helyénvaló az 1408/71 és az 574/72 sz. rendeletek szövegének egyszerűsítése és javítása, hogy kedvezzen az uniós polgárok szabad mozgásának, még jobb volna azonban, ha életbe lépne a 883/2004 sz. rendelet, amely önmagában is a szociális biztonsági rendszerek összehangolásának átfogó és széles körű egyszerűsítését jelenti.

5.2. Mivel az EGSZB nem fejthette ki a véleményét a hosszas jogalkotási folyamat során megszületett 883/2004 sz. rendelet végső változatával kapcsolatban, úgy véljük, késedelem nélkül saját kezdeményezésű véleményt kell alkotni arról, mielőtt megkezdődne az Európai Bizottság kidolgozása alatt álló új végrehajtási rendeletről szóló jogalkotási folyamat.

5.3. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy minél előbb készítse el a végrehajtási rendeletről szóló javaslatot, a Tanácsot és az Európai Parlamentet pedig arra, hogy az ennek elfogadásához vezető jogalkotási folyamatot minél gyorsabban folytassák le, elkerülve, hogy ugyanolyan lassan szülessen határozat, mint az a 883/2004 sz. rendelet esetében történt, különösen figyelembe véve azt, hogy 2006 a munkavállalók mobilitásának éve lesz.

5.4. Az 1408/71 sz. rendelet mellékleteit érintő tervezett reformokat illetően az EGSZB kéri, hogy a II. mellékletnek a különleges szülési és örökbefogadási támogatásokról szóló II. szakaszát érintő módosítást az eltérési jogukat még fenntartó tagállamok a lehető leghamarabb saját elhatározásukból töröljék.

Brüsszel, 2005. szeptember 28.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND